

ČASOPIS

PRO NEODKLADNOU

LÉKAŘSKOU PÉČÍ

URGENTNÍ

UM

MEDICÍNA

VÁNOČNÍ PŘÍLOHA

I zvířata mají svoji přednemocniční neodkladnou péči

**Rozhovor s Jiřím Semotánem,
majitelem a provozovatelem záchranné služby pro zvířata**

Musím se přiznat, že čas od času si po předání pacienta k hospitalizaci postesknu nad tím, že jsem se odklonila od svých plánů ze čtvrté třídy základní školy a místo veterinárního lékařství zvítězilo později to všeobecné, lidské. Takže když jsem uvažovala o námětu pro vánoční přílohu, nebylo přemýšlení dlouhé.

Spektrum nemocí zvířat někdy až překvapivě odpovídá spektru v humánní medicíně. I mezi zvířaty žijí alergici, astmatici, kardiaci, epileptici. Přejídáním jim zajišťujeme hypertenzi i cukrovku. Zatím nevíme, zda mají své deprese či akutní panické ataky, protože nám to nejsou schopna sdělit řečí, které bychom byli ochotni naslouchat. Avšak vyjádření lidopů, kteří v dlouhodobých pokusech komunikovali buď pomocí počítače nebo znakové řeči, svědčí o jejich schopnosti uvědomovat i vyjadřovat emoce. Tím, že jsme je zčásti zatáhli do našeho civilizovaného světa, vystavili jsme je i úrazům především v dopravě, ať již jako „chodce“, nebo jako spolujezdce. A tak možná bylo jen otázkou času, kdy někoho napadne, že zvířata potřebují nejen své „praktické“ veterináře, kteří je očkují, léčí jim běžná nachlazení, angíny, laryngitidy a vzájemná pokousání, ale že potřebují i urgentnější veterinární péči.

Takže první otázka rozhovoru, který probíhal přesně v den zahájení adventu, samozřejmě musela znít: proč, jak a kdy?

Už to mám z minulých rozhovorů nacvičené, tak začnu jako prasklá deska. Je to čtyři roky, co fungujeme v nepřetržitém provozu pro Prahu, Prahu východ a Prahu západ. Napadlo mě to ještě když jsem byl ještě pracovníkem pražské záchranné zdravotnic-

ké služby. Znáš to sama - pokud jsme zasahovali u dopravních nehod, kdy v havarovaném autě byl třeba pes, ať už zraněný nebo ne, býval to velký problém. Výsledkem mohl být pokousaný záchranář, když bylo zvíře ještě navíc zraněné, nebyl nikdo, kdo by se o něj postaral. Praxe byla většinou taková, že se prvnímu čumilovi v řadě zvíře předalo se slovy „prosím Vás, pohlíďteje ho“. Odlišné problémy nastaly, pokud jsme odváželi do nemocnice staré pacienty, tak kdo se postará o jejich zvířecí miláčky.

Jeden z posledních impulzů byl úraz mého vlastního psa, je to asi tak pět, šest let. Když s ním byl venku syn, hodili mu dva gauneři pod nohy dělbuch, kluk málem přišel o oko, pes se vytrhl i s vodičkem, zazmatkoval a vběhl pod auto. Našli jsme ho až po mém

návratu z práce a to jsme ho navíc hledali asi padesát minut. Pes ještě žil, ten řidič, který ho porazil, samozřejmě nezastavil, nevím, nechci být prorokem, možná kdyby se dostal k veterináři včas, nemusel vykrváct, to se dnes dá jen těžko posoudit.... Takle příhoda byla ta - vlastně ne úplně poslední, ale předposlední kapka. Tou skutečně poslední byla prestižní mezinárodní výstavě šarpejů - máme chovnou stanici a manželka je už léta předsedkyní šarpej-klubu - v Chuchli v roce 1998. Bylo tenkrát úmorně vedro a první den výstavy zemřelo jedno zvíře na úpal. Nikdo tam nebyl schopen mu pomoci, dát ho do stínu, sprchovat ho, nic, tak dlouho s ním litali po ploše, až to zvíře zemřelo. Druhý dne jsme tam s manželkou už byli a doslova a do písmene jsme zachránili tři bernardýny, toho jednoho jsme dokonce odvezli, jinak by to byl jeho konec také, bylo tam dobře 50 stupňů.

Takže napřed jaksi amatérsky...

Prodal jsem svůj osobák, koupil jsem první pick-up a střídali jsme se s manželkou, když jsme nemohli ani jeden, zaskočila kolegyně.

Musel jsi absolvovat nějaké veterinární školy nebo doplňující kurzy?

Musel jsem absolvovat postgraduální vzdělávání na vysoké veterinární a farmaceutické škole v Brně. Nyní jsem oprávněn ošetřovat zvířata, převážet zvířata, provozovat útulky, odchytávat divoká sinatropní zvířata....

????????????????????

-Sinatropní.

Prosím?

Zvířata, přenášející nákazy na člověka. V současnosti jsem jediný člověk v Praze, který může řádově do třiceti minut použít narkotizační pušku.

Na jakém principu vlastně funguje? Co se používá za anestetikum?

Anestetika se používají ryze veterinární, já používám Domitor, je sice drahý, ale má velikou výhodu, že existuje antidotum. Není to jenom anestetikum, má i sedativní účinky, nepříjemné je to, že při hlubším bezvědomí je opravdu jen povrchní dýchání až decho-

vě pauzy, zvíře je cyanotické... Když jsme to zkoušeli, tak z pěti zvířat, kterým jsme Domitor podali intravenózně, šla čtyři okamžitě k zemi, během pěti vteřin skutečně spala jako Baryk. Po intramuskulárním podání účinkoval Domitor do jedné až čtyř minut, ale byl tam jeden knírač, tomu jsme dali stejnou dávku a po patnácti minutách ještě vesele poskakoval.

Při použití pušky si musím napře spočítat, kolik zvíře váží a správně odhadnout dávku, od momentu, kdy zvíře uspím, kdy ho naložím a během transportu za něj nesu plnou odpovědnost.

Naposledy mě málem donutili použít narkotizační pušku se sedativem na divoké kance na Jižní spojce,

ale báli jsme se, že by to na ně nemuselo působit. Tahle akce nakonec zaměstnala asi čtyřicet hasičů, asi stejný počet policistů zčásti městských, zčásti republikových, všechny televize a spoustu novinářů, ale nakonec dopadla dobře, všechny kance se nám podařilo zahnat mimo dálnici. Kdyby ale vletěli pod kamion nebo i pod osobní auto, všechny by nás asi ten humor přešel.

Do vybavení dále patří odchyťové kleště na hady, na jejich dodání ze Švýcarska jsem čekal sedm týdnů,

tady se vůbec nevyrábí, dále odchyťová házečí síť na psy, odchyťová síť na psy s očkem, rukavice, materiál je kevlar a teflon a jsou protkávané olovem, pak jedny se štítem, a samozřejmě transportní prostředky jako nosítka, vakuové matrace. A konečně vodička, náhubky, přepravky na kočky, velkou klec na přepravu psů. Celková cena je hodně přes sto tisíc.

Co děláte s odchytným zvířetem?

Spolupracuji s útulkem v Měcholupech. Pokud má pes majitele, jehož hospitalizace je krátká, a pes není vyloženě zlý, můžeme si ho tady na dispečinku den, den a půl nechat. Zvláště když jde o zvíře, evidentně zvyklé žít doma, tak ho nevrážím do zmrzlého kotce v útulku. Kromě toho je ten zásah dražší právě o ten útluk. Právě před hodinou jsme vrátili pejska paní, která se včera opila, s tržnou ránou ji ošetřili na chirurgii a pak ji poslali vyspat na záchytku.

A jaké je vlastně vaše současné personální obsazení, kromě tebe a paní vám pomáhá ještě někdo?

Zbyli jsme jen já s manželkou a kolegyně Iva. A máme smluvního veterináře, doktora Lacinu, říká-

TO JSME SI ASI NEROZUHĚLI, PANÍ. MY TOTIŽ LÉČÍME ÚPLNĚ JINÝ OPICE...

me mu šéflékař. Musíme to prostě stihnout ve čtyřech lidech. Práce je samozřejmě nárazová, někdy není vůbec, jindy je jí hodně, to je stejně jako u normální záchranky.

A vybavení pro záchraňování zvířat?

Skoro stejně jako pro lidi.

Už jsme narazili na to, že i zvíře může hypoventilovat. Dají se použít nějaké formy podpůrného nebo dokonce umělého dýchání?

Dá se podat kyslík běžnými kyslíkovými brýlemi, a asi šestkrát, sedmkrát jsem vezl intubované zvíře.

Intubační rourky jsou stejně jako lidské? Asi se musí přizpůsobit přinejmenším délka, ne?

Pes se například intubuje podstatně snadněji než lidé. Pro intubaci je lepší i toho psa položit na záda, pak se dá zaintubovat celkem snadno i bez laryngoskopu, bez zavaděče a celkem bez problémů.

Maska na ventilaci se asi na zvířata nedá použít?

Ne, to ne, ona se jim moc nelíbí, ale při skutečné dechové insuficienci se mi osvědčilo podání kyslíku nosní cévkou nebo brýlemi, to zvíře pak kyslík vyloučeně hltá a vypadá naprosto šťastně a spokojeně.

Pokud podáváte infuze, holíte zvířatům chlupy?

Většinou ne, pokud je nutno zavést infuzi pro evidentní ztrátu krve, nejčastěji při dopravní nehodě, tak na holení není moc čas, je potřeba co nejrychleji zavést kanylu a podat Gelafundin, Haemacel - stejně jako u lidí.

Takže náhradní roztoky používáš stejně... Dají se u zvířat monitorovat parametry vitálních funkcí, například krevní tlak nebo saturace kyslíku?

Krevní tlak ne, saturace kyslíku se dá, může se dát normální pulsní oxymetr na jazyk, ale je nebezpečí, že zvíře skousne a máš po oxymetru.

A po dvaceti tisících...

Krevní tlak by se dal měřit jen invazivně, při zajištění arterie.

Takže se řídíš převážně klinickými známkami? Jak bys ale poznal cyanózu, kdybys vezl čau-čaua, který má modrý jazyk?

Šarpejové taky.

Ty bych tedy nemohla chovat. To bych byla pořád ve stresu, že bych mu měla dýchat do čumáku....

Ono to zas tak není. Jazyk je jedna věc a dásně druhá. U zvířat se hodně orientuješ podle dásní.

Kde se palpuje puls?

V tříslech. A můžu si zvíře, když je stav opravdu kritický nebo nestabilní, dát na normální kardiomonitor.

A jaké elektrody? Nalepovací?

Ne, ne, na svorky. Při použití monitoru si musíš to místo opravdu vyholit, tady skutečně musí zvíře mít

holé břicho, a pak se připevní normální třísvodové EKG, já používám Physio-Control.

S pohledem na vyřazený ventilátor Chirolog dodává: - Přemýšlím, že bych do některého auta na dálkové převozy umístil i tenhle ventilátor, občas vozíme zvířata na veterinární kliniku do Brna a mohl by se hodit.

Chtěla jsem se zeptat na spektrum činnosti. Dopravní nehody, stejně jako u lidí, asi nebudou podstatnou částí vaší práce?

Děláme v podstatě to samé, co lidská záchranka.

Neříkej mi, že vozíte opilé psy na psí záchytku!

Ale ano, dvakrát jsme ošetřovali opilého psa.

Paní upřesňuje: Jednou to bylo štěně ovcáka.

(A tak ve zralém věku přicházím o další z mála iluzí, které mi ještě zbyly.)

Nevěděli jsme, co mu je. Volali taxikáři ze Smíchova od Anděla, že pes není v pořádku a jeho pán bezdomovec že je značně podroušený. Pán byl sice bezdomovec, ale o pejska se opravdu bál. Jenže se nevědělo, co psovi může být, tak jsme ho odvezli do veterinární nemocnice, psa si tam nechali do druhého dne, provedly se základní odběry a zjistilo se, že pes se přiopil spolu s paničkem. Tak se vyspal z opičky, ráno se probral, normálně mě přivítal, naprosto v pohodě, a šel domů.

JSEH Z VETERINÁRNÍ ZÁCHRANNEJ SLUŽBY. NEVIDĚL JSTE TADY PROSÍM BERNARDÍNA SE SOUDKEM NA KRKU ?

A TEĎ PROSÍM, ZHLUBOKA ZAHŇOUKAT!

Jinak je naše činnost podobná práci na záchraně. Část je na ulici, dopravní nehody, zvíře je poražené nebo je přímo v autě, dále potrhání, pokousání, v parku šlápne na konzervu nebo na stěp. V létě vytáhnou lidi psa, nejlépe lhasa apso nebo podobné plemeno na procházku v poledne, kdy je na sluničku třicet stupňů a asfalt má logicky tak padesát, pánovi to nevadí, jde si v botech, ale pro toho psa je to stejné, jako kdybys ho dala do mikrovlnky. To ošetřujeme kolapsové stavy, kardiální problémy, ošetřovali jsme i psy po tonutí, když skočili nebo spadli z loďky, a když jsme u těch skoků, tak skočili nebo spadli ze skály, z okna, vždycky je série takových sebevražedných skoků.

Druhá kategorie zásahů na ulici je při akutním stavu majitelů - epileptik, diabetik, kardiak se psem na procházce, ale i úrazy a opilí lidé, co mají s sebou psa. Ten, věren svému poslání, si hlídá pána, a nastává problém, jak se rychle dostat k pacientovi, aby pes nevletěl pod auto nebo nepokousal někoho ze zasahujícího zdravotnického personálu. To nás volá pražská záchranná služba, policie nebo hasiči.

Dále je to odchyt všech exotů. To, co tady vidíš (rozhovor se odehrával na dispečinku zvířecí záchranky a stěny zdobilo asi šest terárií), jsou samí nalezení, nalezení od bytů po bary, já nejsem žádný vášnivý herpetolog, který chodí a nakupuje hady. Odchyt a vyprošťování zvířat, z aut při dopravních nehodách, ze světlíků, při požárech, děláme společně

s hasiči. Pro tyto zásahy mám vyčleněné jedno speciálně vybavené auto. Jsem v JBS (Jednotném bezpečnostním systému hl.m.Prahy) a v IZS, takže vlastně pod vnitřem, s hasiči mám smlouvu a do dvaceti minut musí to auto v těchto situacích být kdekoli v metropoli, ať už je to labuť zapletená do drátů vysokého napětí nebo zebra, procházející se po magistrále. Pak jsme tady pro případ hromadných neštěstí, mimo jiné nakládáme záchranné psy z Prahy.

Další část naší práce se odehrává v bytech, na zavolání, řešíme vše od střevních a žaludečních problémů, přes kardiaky, epileptiky - epileptických psů je skutečně hodně - diabetiky, torze žaludku až po očkování, porody a eutanazii. Na zavolání vyjíždí s plně vybaveným autem veterinární technik nebo technička, nebo na přání lékaře. To v Evropě nemá obdoby. Nyní začne podobná služba v Bernu ve Švýcarsku, takže mně samozřejmě dělá dobře, že se opičí Švýcaři po mně a nikoli naopak, je to docela příjemné zjištění.

Pokud přijedete do bytu, je půlnoc a vy zjistíte, že stav se nedá zvládnout na místě?

Pokud nestačí ošetření s tím, že si pán zvíře druhý den s naší zprávou odnese k veterináři, tak zvíře odvážíme sanitkou, v kritických případech i s lékařem. Je tady prakticky jediná veterinární nemocnice, v Praze Libuši, přirovnávám to k jednotce intenzivní péče. Zvíře je tam pod dohledem 24 hodin denně, může být na infuzích, kdyby se stav zhoršil, personál je tam ne-

přetržitě. Přes den minimálně dva až tři veterináři, jsou plně vybavení včetně ventilátoru, možnosti ultrazvukového vyšetření, spolupracujeme s nimi velmi úzce.

Dále zajišťujeme pooperační převozy. Například německý ovčák po operaci páteře, v tom případě máme k dispozici i vakuovou matraci a speciální k tomuto účelu určené nosítka, a je to ten nejjednodušší převoz, jaký lze zajistit. Převozy na operace, po operacích a na běžné kontroly. Vozy jsou k tomu určené, vepředu pro lidi, vzadu pro zvířata. Když to zvíře vzadu znečistí, radost z toho nemám, ale k tomu účelu to je. Transportovat psy od určité velikosti taxíkem není prakticky možné. Kromě toho my na rozdíl od taxikáře víme, kam se zraněným nebo nemocným psem jet. A můžeme si avizovat příjem přes dispečink, takže nás už čekají. Není to ještě tak, jak bych si přál, je to tak na 80%. Stává se nám, že my přijedeme se zajištěným psem na infuzích, na nosítkách, dveře ordinace se otevřou a lidi v čekárně na nás koukají, jako kdyby právě přistávala vesmírná loď, až tak je to vykořejí. Mně to samozřejmě dělá dobře. A kromě toho si myslím, že jsme pár zvířatům skutečně pomohli od větších problémů nebo přímo zachránili život.

Dále nabízíme službu, která je zatím využívána minimálně, a to jsou telefonické konzultace.

A poslední, co děláme, jsou pietní služby. Můj společník je pan Lukáš, majitel Zahrady přátel nejdělejších

šich, trochu se bráníme termínu zvířecí hřbitov, nemáme tento termín rádi. Je to pietní park, první v Evropě, něco podobného je jedině v Londýně, kde jsou betonové hroby a slyšel jsem, že v Paříži zvířata zpopelňují. Nikde jinde oficiálně zvířecí pohřbit nelze.

Jak vám funguje dispečink ?

Tady. Byt mám o sedm metrů výš a linky jsou propojené, od 8 ráno do 20 hodin večer je tu dispečer. Plus samozřejmě mobily.

Víš o nějakých podobných organizacích v zahraničí?

V USA, v Austrálii. V Evropě nevím o nikom, s výjimkou toho Bernu, ale to jsem již zminoval.

A plány do budoucna?

Plány by byly, závisí to na penězích. Činnost, kterou děláme, je ze 60% placená a ze 40% neplacená. Mým generálním sponzorem je zatím firma 3M, smlouvu s nimi mám do 1. března 2002.

Na tenhle rok, tedy do 31. prosince, mám grant magistrátu v částce sto tisíc, zkusím požádat další rok znovu.

Tak držím palce a děkuji za rozhovor a za všechna zvířata z Prahy, Prahy- východ a Prahy západ.

